

vaní, když ani vnitřní ani vnější (nominální) cena peněz jako platidel zákonem se nezměnila, důvodně míti za to, že se s dávanou úplatou jako plným placením spokojují. Vždyť dle druhu smlouvy nemá tu nastati jinaké plnění, tedy jiná zvýšená povinnost dlužníků, oni mají plniti stále stejně, ale plnění (placení) má býti téže hodnoty, jaká byla smluvena. Aby nastalo tedy prodlení na jejich straně, aby uznati se mohlo, že přese ně závazek svůj neplní, jest potřeba nejen skutečnosti devaluace peněz, ale i projevu strany propachtující, že ve smlouvě stanovenou pachtovní činži nemůže považovati za vyrovnanou zaplacením stejného obnosu v papírových platidlech rakouské korunové měny, jak tento ve smlouvě ciferně jest uveden, poněvadž není to úplata smluvní hodnoty, a že proto požaduje k docílení stejné hodnoty částku určité výše. Poněvadž obsah závazku smluvního se nemění, musí propachtující, neuznává-li nabízenou dávku za hodnotně rovnou, sděliti to pachtýři. To odpovídá také předpisu § 914 obč. zák. v novém znění, jež dle ustanovení § 105 třetí novely k obč. zákoníku zde užití lze, že smlouvě musí se rozuměti tak, jak toho žádá obyčej poctivého obchodu. Zcela správně tedy odvolací soud vyvodil, že žalobci, aby jim vzešlo právo k výpovědi, musili by napřed žalovaným oznámiti, čeho pro nastalou devaluaci peněz požadují, aby smluvené pachtovné bylo stejné hodnoty jako dříve. To se před podáním výpovědi nestalo a proto táž právem byla zrušena.

Čís. 19.

Žádá-li se na místě původního žádání, aby uznáno bylo, že žalovanému nepřísluší právo jízdy po pozemku žalujícího, o nález, že mu nepřísluší právo jízdy ve prospěch jiných pozemků jeho po pozemku žalujícího, není to změnou, nýbrž obmezením žaloby.

(Rozh. ze dne 22. ledna 1919, R II 2/18.)

Během sporu o žalobě, že nepřísluší žalovanému právo jízdy po pozemku žalujícího, změnil tento žalobní žádání v ten způsob, že žalovanému nepřísluší právo jízdy po pozemku žalujícího směrem od pozemků žalovaných od C nabytých a zpět. — Prv ý s o u d (okresní soud v Římařově) nepřipustil změnu žaloby přes námitku odpůrcovu, poněvadž následkem změny jest se obávati značného stížení, pokud se týče průtahu jednání (§ 235 odst. 3 c. ř. s.). — S o u d r e k u r s n í (krajský soud v Olomouci) změnil usnesení prvního soudu a připustil změnu žalobního žádání, maje sice za to, že jest tato změna žalobního žádání pravou změnou žaloby podle § 235 c. ř. s., jelikož se jí změnil právní důvod žaloby a skutečnosti původního žalobního nároku (nezatížené vlastnictví žalobcovo, porušení jeho jednáním žalovaného) byly podstatně změněny, ano se nyní vychází z toho, že žalovanému služebnost přísluší a že ji nedovoleným způsobem rozšiřuje, avšak že přes to změnu sluší povolit, poněvadž není obavy, že by nastati mohlo značné stížení neb průtah jednání.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolacímu rekursu žalovaného.

D ů v o d y:

Žalující domáhal se žalobou, aby bylo uznáno, že žalovanému nepřísluší právo jízdy po pozemku žalobcovo; během líčení pak na-

vrhl, aby bylo uznáno, že žalovanému nepřísluší právo jízdy na uvedeném pozemku směrem od pozemků, kterých žalovaný od C nabyt, a zpět. Právní důvod žaloby změněn nebyl, neboť žalující zakládá i nyní svou žalobu na svém vlastnictví, které, jak tvrdí, žalovaný obmezuje, když jezdí po pozemku žalobcovu v uvedeném směru. Tím, že žalobce tvrdí, že žalovaný služebnost nepřipustně rozšiřuje (§ 484 obč. zák.), nebyl původní nárok žalobní změněn, nýbrž obmezen a bylo dle § 235 odst. 4 c. ř. s. o tomto nároku dále jednati a rozhodnouti.

Čís. 20.

Předpisy zákona ze dne 9. listopadu 1918 č. 32 sb. zák. a nař. o obstarání velkostatků jsou jus cogens, k němuž sluší přihlížeti ve stolicích vyšších i tehdy, když stolice nižší rozhodovala ještě před účinností tohoto zákona.

(Rozh. ze dne 22. ledna 1919, R II 2/19.)

Oba nižší soudy a to zemský soud v Brně usnesením ze dne 12. června 1918 a vrchní zemský soud v Brně usnesením ze dne 28. září 1918 povolily k žádosti dočasného, fideikomisární substitucí obmezeného vlastníka panství X zapsaného do desk zemských zadlužení panství toho do určité výše, avšak pouze za určitých podmínek.

Nejvyšší soud k dovolacímu rekursu vlastníka panství X zrušil usnesení nižších soudů a odkázal věc na soud první stolice s tím, aby jednání ve smyslu níže uvedeném doplnil a pak vydal usnesení nové pořadí stolic podléhající.

Důvody: Zákon ze dne 9. listopadu 1918, čís. 32 sb. zák. a nař., jenž dle svého § 3 nabyl účinnosti dnem vyhlášení, t. j. dne 13. listopadu 1918, nařizuje ve svých §§ 1—2, že každé zcizení mezi živými jakož i zastavení a reální zatížení smluvní i exekuční statků zapsaných do desk zemských jest bez svolení úřadů pro správu zemědělskou neplatné a že zápisy do zemských desk o těchto právních jednáních, jež pocházejí ze smluv datovaných před platností tohoto zákona, jsou nepřipustny. Poněvadž panství X jest zapsáno do zemských desk, dlužno napřed vyzvati stěžovatele, aby ve smyslu citovaného zákona předložil svolení úřadů pro správu zemědělskou k zamýšlenému smluvnímu zastavení a reálnímu zatížení tohoto statku. Dokud takovéto svolení zde není, jest každé další rozhodování o podmínkách, za kterých by bylo lze žádané zastavení povolit, předčasno. Jelikož předpis zákona ze dne 9. listopadu 1918 čís. 32 sb. zák. a nař. jest jus cogens a vydán byl v zájmu veřejnoprávní a jelikož dle § 2 zák. o nesporném řízení soud z úřední moci jest povinen dbáti toho, aby všeobecné předpisy o podmínkách právoplatných jednání a opatření byly přesně zachovávány, jest hořejší usnesení po zákonu ospravedlněno.

Čís. 21.

Žaloba domáhající se výroku, že jest žalovaný povinen smlouvu dodržeti, jest žalobou o plnění.

V řízení o žalobě domáhající se dodržení smlouvy nájemní, neplatí kratší lhůty § 575 c. ř. s.